

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > דע את שמחתך 001 חודש אדר שחוק

דע את שמחתך 001 חודש אדר שחוק

שמחה ושחוק בחודש אדר

נמצאים אנו בערב ראש חודש אדר. לשון חז"ל כידוע (תענית כט.), "משנכנס אדר מרבים בשמחה". הרי שהלשון שמפורש בדברי חז"ל הוא לשון של "שמחה".

אבל במקומות אחרים בדברי חז"ל מבואר (ספר יצירה פ"ה מ"ה) שבכל חודש וחודש יש כח ששייך לאותו החודש. הכח השייך לחודש אדר הוא הכח שנקרא בלשון חז"ל "שחוק" – וכמו שנאמר, "לוינתן זה יצרת לשחוק בו".

מה החילוק בין שמחה לשחוק?

המהר"ל (נצח ישראל פרק כג) מסביר ששמחה נמצאת בלב האדם, אבל השחוק לא נשאר רק בלב, אלא יוצא מהכח לפועל וחל השחוק בהאברים כולם. וביחוד, היא חלה בפה. "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" (ברכות לא:), הרי שמקום הגילוי של השחוק לא רק בלב, אלא גם ב"פיו", שהשחוק מתגלה בהאברים עד מקום הפה. שמחה מביאה לפה גילוי של שירה, אבל שחוק מביא גילוי בפה של "ימלא פיו שחוק".

לפי"ז נבין מהו עמוק השחוק.

"מי שנכנס אדר מרבים בשמחה" – מהו הריבוי של שמחה שמתגלה באדר? כפשוטו, זה ריבוי בדין שמחה עצמו. מי שיש לו דין עם עכו"ם ישמט ממנו כל שיוכל עד אדר (תענית כט:), וכו'. אבל בעומק יותר, הריבוי בשמחה הוא להוציא אותו מכח של לב, ולגלות אותה עד המדרגה שנקראת "שחוק". יש ריבוי של שמחה באדר, שהשמחה מתפשטת לא רק בלב, אלא מגיעה עד הפה, שימלא שחוק.

נתבונן קצת להבין יותר מהו הכח של "שחוק" בקומת נפש האדם, בעבודת הימים אלה.

שחוק דקלוקל ושחוק דקדושה

יש שחוק שהוא שחוק הכסילים. כמו שאומרת הגמ' "טחול שחוק" (ברכות סא.). זהו שחוק ששייך לכסילים. אבל יש שחוק של קדושה, מה שמצינו בשמו של יצחק, שהוא מלשון צחוק ושחוק.

מהו ההבדל בין שחוק של קדושה לשחוק דקלוקל? "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" (ברכות לא.), א"כ מהו ההבדל במהות השחוק, בין שחוק של קדושה לשחוק שאיננו של קדושה?

ודאי שכפשוטו של דברים היה מקום לומר שאין נפקא מיניה בעצם השחוק, והנפקא מיניה הוא רק במה שחוקים. "כל ליצנותא אסורא, לבר מליצנותא דעבודה זרה" (מגילה כה:), הרי שיש מקום לומר שאין הבדל בין השחוק דקדושה לשחוק שאיננו של קדושה, אלא דכל ההבדל הוא במה שחוקים, האם שחוקים בדבר של ליצנות שהוא אסורה, או ששחוקים מעבודה זרה, שעל זה נאמר דכל ליצנותא אסורא לבר מליצנותא דעבודה זרה.

אבל אליבא דאמת, יש חילוק בעצם השחוק עצמו, בין שחוק דקדושה בנפש, לשחוק דקלקול של הנפש. מה ההבדל ביניהם?

הגמרא ידוע (ע"ז ג.), שלעתיד לבא כשהקב"ה בא לתת שכרן לישראל, באות האומות העולם ומבקשים איפה שכרם. אומר להן הקב"ה, מצוה קלה יש לי וסוכה שמו. הגויים בונים סוכה, והקב"ה מרתיק חמה מנרתיקה, והגויים בועטים בה ויוצאים. ואז הקב"ה יושב ושחוק עליהם, שנא' "יושב בשמים ישחק". אותו היום הקב"ה שחוק ותו לא? במה הקב"ה שחוק? על אלו אומות העולם שבעטו בסוכה ויצאו.

עוד ביאר הגמ' שם, ו"ב שעות היו היום. שלש שעות ראשונות ביום הקב"ה יושב ועוסק בתורה. שלש שעות שניות הקב"ה דן. שלש שעות שלישיות הקב"ה יושב מכסא דין לכסא רחמים. ושלש שעות רביעיות של היום, הקב"ה יושב ושחוק, שנא' "ליותן זה יצרת לשחק בו."

בגמ' שם מתבאר עוד שיש זמן שהקב"ה שחוק עליהם, ויש זמן שהקב"ה שחוק עמם. כשבעטו הגויים בהסוכה, אז הקב"ה שחוק עליהם. אבל בכל יום ויום שהקב"ה יושב ושחוק שלש שעות, "ליותן זה יצרת לשחק בו", זהו שחוק עמו, לא עליו.

הרי שמבואר בדברי הגמ' שיש שני סוגי שחוק. יש שחוק ששוחקים על הדבר, ויש שחוק ששוחקים עם הדבר. מה ההבדל בין שחוק ששוחקים על הדבר, לבין השחוק ששוחקים עם הדבר? בלשון פשוטה וברורה הרי מבורר מאד. שחוק שאני שחוק עם הדבר, זהו מלשון משחק בקוביא. אני משחק עמו, לא לבטל אותו. שחוק שאני שחוק על הדבר, זה על מה שבא לידי ביטול - כשהגויים בועטים בהסוכה, על זה חלה שחוק שעליהם. בשחוק שחלה על הדבר, מבטל הדבר. שחוק שחלה עם הדבר, מגלה את ה"אז ימלא שחוק פינ"ו" (תהילים קכו: ב.).

ננסה להבין יותר דברי הגמ', מהו ההבדל בין שחוק על הדבר לשחוק עם הדבר, אבל שורש הדבר הוא בדברי הגמ' שהוזכרו.

שחיקת סממנים - פירור הדבר

לשון "שחוק" בלשון התורה הוא מאותו לשון של "שחיקת סממנים", "ושחק אותם הדק היטיב". מהו לשון "ושחק"? כל פירור של דבר, לקיחתו מחפצא שהיא אחת, וחלוקתו לחלקים דקים שמפורר את הדבר, זה נקרא שחיקת סממנים, שחוק את הדבר, "הדק היטיב".

מה שנאמר דין בראש חודש אדר, של פורים, שהוא כידוע מדברי מהר"ל מלשון "פירורים", לפורר - ומה שנאמר באדר דין של "משנכנס אדר מרבין בשמחה", וכמו שנתבאר שהריבוי בשמחה הוא עד כדי שחוק - שורשם חד. "שחוק" - כלומר, שאני מפורר. זהו "פורים", וזה חודש אדר. פורים, "פירורים", חודש אדר, ריבוי עד כדי שחוק - כשחיקת סממנים.

כל פירור של דבר, הוא ביטול של הדבר. "מפרר וזורה לרוח", כמו שאומרת בפסחים גבי ביעור חמץ - כלומר, אני מפורר הדבר ואז אני מבטל אותו, או להיבטל ולהיו הפקר כעפרא דארעא", או ע"י הים (לדעת ר' יהודה), או מפרר וזורה לרוח (לדעת הרבנן). מצד כך ההגדרה של שחוק הוא מלשון "שחיקת סממנים" (ראבי"ה ברכות ס"י קס) שכאשר אני שחוק מהדבר, אני שחוק אותו ומבטל אותו.

זהו הכח שנקרא "ליצנות". בכל ליצנות, הלץ שמתלוצץ מהדבר הוא מחמת שהוא לא נותן בו שום מציאות של קיום. ליצנות מהדבר, זה השחוק ופירור של הדבר, היא אי-נתינת קיום של הדבר.

לפי"ז מהו שחוק הכסילים, "טחול שחוק"? הוא כח של שחוק שמבטל דבר, מכלה אותו. זהו סוד הפורים, שנהפך הפור מה שהמן רצה לכלות את הבני ישראל, "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד" - נהפך הפור וחל על המן, ואת המן ובניו תלו על העץ. כלומר, השחיקת סממנים, הכח של שחוק וזורה לרוח, הפירור של הדבר - זהו כח השחוק דקלקול. "כגמולו ישיב לו בראשו" - אז כשהוא רצה להחיל שחוק, חל עליו מציאות השחוק.

לעומת זאת, מה זה שחוק של קדושה? דברי הגמ' הידועים בסוף מכות, שהלכו חכמים ורבי עקיבא במקום המקדש, ויצא שועל ממקום בית קדשי הקדשים, והם היו בוכים, ורבי עקיבא היה משחק. החכמים היו בוכים, משום שהיה מקום שנאמר בו "והזר הקרוב יומת" ושועלים הלכו בו, אבל ר"ע היה משחק, שראה את הנבואה של העתיד לבוא כבר עכשיו. נתקיימה נבואתו של זה, וא"כ תתקיים גם נבואתו של זה. הרי שר"ע משחק מכח שראה את הלעתיד לבוא, שעתידה להתקיים. א"כ השחוק של קדושה מגלה, שמה שנמצא בעתיד, מונח בהווה.

זה שחוק של קדושה - שועל יצא ממקום בית קדשי קדשים, אבל ר"ע משחק, מכח שיהיה גאולה לעתיד לבוא.

עומק השחוק - לעולם יש המשך

מה עומק השחוק?

בלשון התורה, ומבואר עוד בתחילת מסכת ערובין (ג:), שיש אמה עציבה ויש אמה שוחקת. האמה עציבה מצומצמת, ואמה שוחקת הוא כאדם שמסביר פנים, שמתרחב. זה אמה שוחקת, שמגלה שכל מקום שנראה שזה הסוף, בעצם ממשיך. הרי זה אמה, יש לה מדה, א"כ מה זה אמה שוחקת? מה שנראה שזה הסוף, זה לא הסוף, יש לזה המשך.

מה שנתפס לפנינו ש"להשמיד להרוג ולאבד את הכל היהודים" (מגילה ג:ג), שזהו הסוף, גזירה מוחלטת שנגזרה למעלה בשמים - מאיפה חל כן המשך? הגזירה ראשונה של הכתבים ראשונים ששלח אחשוורוש להשמיד ולהרוג לא התבטלה, א"כ מאיפה היה קיום לישראל מכאן ואילך? זה עומק ההגדרה שנקרא "אמה שוחקת". על אף שלכאורה האמה כבר נעצרה כאן, ויש שיעור, מדה, גבול, צמצום - אבל יכול להתפשט הלאה. זה הכח של שחוק דקדושה, שמגלה שמה שנתפס ונראה שאין יותר לדבר קיום, יכול להמשיך הלאה. במקום שגבולות העולם נעצרים, השחוק בוקע הלאה.

זה העומק של "אז ימלא שחוק פינו", מה שנאמר על הלעתיך לבוא. מה עומק השחוק? בסוף הדורות כולם, "דור שכולו חייב" (סנהדרין צח:) נראה שאין לו יותר קיום, העולם נראה לפנינו שהגיע לקצה האחרון של זכות הקיום שלו, אבל מה קורה בסוף הדבר של דור שכולו חייב? אז "הקב"ה בא וגואלו", וזהו מה שנקרא "אז ימלא שחוק פינו". שחוק של קדושה, שהיא אמה מתפשטת, מעבר לגבול שנראה שאפשר להתפשט. זה סוד השחוק האמיתית.

"אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" - מדוע? ודאי שאם ימלא פיו בשחוק דקלקול, של "טחול שחוק" וליצנות, על זה לא נאמר שאסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה, דזה אסור אפי' בקצת, דזה ליצנות, והוא מארבע כתות שאין מקבלין השכינה, כת הליצנים. אלא "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" מדובר על שחוק דקדושה, ומדוע באמת אסור למלא פיו בשחוק דקדושה? כי כל שחוק דקדושה מגלה שמה שנראה הסוף, יש המשך, ובתוך העולם הזה שבה אנחנו נמצאים, אין לנו גילוי כזה שמה שנראה כהסוף באמת ממשיך עוד ועוד.

השחוק דקלקול שנתהפך על גורלו של המן

איפה בתוך ימות עולם מתגלה כח זו? זהו הכח שנקראת כח השחוק שמתגלה בחודש אדר.

פורים הוא כולו שחוק! בפורים מתגלה שני הכוחות של השחוק. מתגלה השחוק של הקלקול, בהמן, שרצה להשמיד ולהרוג ולאבד, ומכח מהו רוצה להשמיד? מכח שחוק, השחוק של ליצנות, ומכח כך הוא מנסה לבטל את הכנסת ישראל. זהו השחוק של פורים - "הפיל פור", כח ה"שחיקת סממנים" דלקלול. "מרדכי מן התורה מנין, שנא' "מור דרור" (חולין קלט:) - והמן רוצה לשחוק את אותו "מור דרור", הוא רוצה לשחוק את אותם סממנים ולהפוך אותם לדבר מפורר, לכן הוא מטיל פור, שחיקה, שחוק. זה גזירת המן, מצד השחוק כסילים, מצד ה"טחול שחוק".

"טחול" הוא לשון ט' חול, כל ט' הוא טובה. כמו שאומרת הגמ' (ב"ק נד.) מפני מה לא נאמר טוב בלוחות ראשונות, ח"ו שלא תתבטל טובה מישראל. אז מהו טחול ששחוק? הוא מכלה את הט', כלומר הוא מכלה את הטובה, וכביכול יתבטל התורה מישראל. זהו שחיקה דקלקול של ה"טחול שחוק", שמכח כך המן החיל גזירה של להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. איך אפשר באמת להרוג את כולם ביום אחד, מכך מה? אם אני עושה ליצנות מהדבר, אני שחוק ממנו, הריהו כמי שאינו. בליצנות שלי - אני יכול לבטל את הכל ביום אחד. ממילא גם בפועל יהיה ביום אחד, אבל שורש הביטול מהיכן חל? מהשחוק שמבטל את כל הקומה, אז הכל בטיל ממילא.

אבל כשנאמר שהפור מתהפך, "פור המן היה לפורינו" (מהפיוט "אשר הניא"), אז מה יתגלה בהשחוק? יתגלה ה"אז ימלא שחוק פינו", לא השחוק בבחינה של שחיקת סממנים של המן. "גמולו ישיב לו בראשו" - זה חל על המן. ומה יתגלה בכנסת ישראל? בכנס"י יתגלה שחוק של "אמה שוחקת" - מכאן, מה שנראה כסוף, להשמיד ולהרוג ולאבד - זה רק התחלה חדשה.

שורש שחוק דקדושה - יצחק אבינו

ביצחק אבינו נאמר לשון של שחוק. "יצחק" הוא מלשון צחוק, שחוק, כמו שנאמר, "ושבועתו ליצחק". איפה מתגלה שחוק ביצחק אבינו?

"קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת והעלהו לעולה" (בראשית כב:ב), אברהם אבינו לוקח את המאכלת לשחוק את בנו. על פי ראיית בשר ודם, כאן יש סוף ליצחק, וכאן יש סוף לכל הכנסת ישראל. אם אברהם אבינו לוקח את אותו בן והעלהו

לעולה, אז אין יצחק ואין כנסת ישראל, כי ביצחק יקרא לך זרע, ועל זה חלה העלה לעולה. וכשהקב"ה אמר להמלאך "אל תעש לו מאומה", אז מה מתגלה? כאן יש חידוש של כל הכנסת ישראל. זה השורש של השחוק שמתגלה בפורים.

יצחק, ישחק, "אז ימלא שחוק פינו" - אם שנראה שיש מציאות של סוף, שם בעצם סוד ההתחלה של הדבר, שהוא מתחיל מחדש. כאשר יצחק נעקד, אמרו חז"ל שפרחה נשמתו והוא קיבל נשמה חדשה (עי' ספר עשרה מאמרות עמ' לד. ובילקוט ראובני פ' תולדות). מצד כך יצחק כהו עיניו, וביארו חז"ל שהיה מהדמעות של המלאכים, ולכן הקב"ה משריש שכניתו על יצחק בחייו. מה שאין הקב"ה משרה שמו בשלימות על הצדיקים, ד"ה בקדושו לא יאמין" (איוב טו:טו), אבל ביצחק שהיה עולה כליל, חל שמו של הקב"ה עליו בחייו. אם אנחנו רוצים לראות ציור כביכול של חי בעולם הזה בבחינת עולם הבא, זה היה חיי יצחק אבינו. רק יצחק זכה לכך, והוא נקרא יצחק - מלשון "ישחק".

כל שורש הימים האלה של ימי אדר, ימי שמחה, ימי שחוק, הם מושרשים באותו כח של יצחק, של "ישחק", שהקב"ה השריש שמו עליו בחייו, מעין עולם הבא. "כל המועדים בטלים חוץ מפורים" (מדרש שוחר טוב משלי ט:א) - כמו שיצחק יתגלה עליו בחייו בעולם הזה מעין עולם הבא שהשריש עליו הקב"ה שמו, הכח הזה חל במועד שנקרא פורים. פורים הוא מעין עולם הבא (לקוטי מאמרים לר' צדוק הכהן מלובלין, ס' קו), אבל איפה הוא מתגלה? כאן בעולם הזה. זה בהקבלה להכח שנקרא "יצחק", ישחק.

עומק ימי פורים - מה שנראה כלעיתיד נמצא גם בהווה

העומק שמתגלה בימים אלה ימי הפורים, שמה שנראה כאז, מה שנראה כלעיתיד, נמצא בהווה. במערכת הזמנים הפשוטה, יש שלנו היה, הווה, ויהיה - עבר, הווה, ועתיד. זה צורת הבריאה - זמן. אבל במערכת שמתגלה בימי פורים האלה, "זכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט:כח) - מתגלה מהלך של דבר שהוא לא זמן.

"כל המועדים בטלים" - כי דבר שחל בתוך מערכת של זמן, אז גם הוא נמצא לזמן. כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים. מתגלה זמן דקדושה ביציאת מצרים, בחודש ניסן, ועל כן "החודש הזה לכם ראש כל החדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה." יש זמן שמתחדש בבריאת העולם לכלל הבריאה כולה, ויש זמן שמתחדש לכנסת ישראל ביציאת מצרים. חודש תשרי הוא זמן בריאת העולם, וחודש ניסן זמן של הראשית לישראל. מכחו של הזמן חלים כל המועדים, ולכן כשמתבטל תפיסה של זמן, כשמתגלה עולם הבא שהוא למעלה מהזמן, אז המועדים בטלים. כל המועדים הם במהלכי הזמן, אז כשהזמן מתבטל להעיתיד לבוא, גם המועדים בטלים.

פורים לא חל במהלכי הזמן. כל ענינו של פורים, שמה שהוא עתיד הופך להיות הווה. ה"אז ימלא שחוק פינו" מתגלה לא כפשוטו כמו "אז ישיר משה", אלא מה שנראה כ"אז", הוא הופך להיות עכשיו. איך מה שהוא אז, הופך להיות עכשיו? זהו אור שלמעלה ממציאות של זמן. אם זה לא בא במערכת של זמן, גם כשיפקע הזמן, אז פורים לא יתבטל.

כח השחוק שבנפש

לפי"ז נבין את עומק כח הנפש הנקרא "שחוק". מאיפה מגיע עומק הכח בנפש שנקרא שחוק?

יש סדר של גלות, וסדר של גאולה. זה תפיסת כל קומת ההבריאה - "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלוקים מרחפת על פני המים", שורש לד' גלויות, כמו שאומרים חז"ל במדרש רבה על אתר, כידוע. סדר הבריאה הוא, מגלות לגאולה. אבל בגאולת פורים נאמר, כלשון הגמ', "אכתי עבדי אחשוורוש אנן" (מגילה יד.), א"כ איפה יש גאולה בפורים? ההבנה הפשוטה שאין הכי נמי, אין גאולה שלימה בפורים. כמו שמסתיים המגילה, "וישם אחשוורוש מס בארץ", אבל גאולה פורתא יש, ועל זה חלה הפרסומי ניסא וחובת ההודאה של להודות ולהלל באמירת על הניסים.

אבל אליבא דאמת, באמת יש כאן נקודה הרבה יותר עמוקה.

בכל גלות, בשעת הגלות רואים גלות, ובשעת גאולה, רואים גאולה. אז מהי הגאולה? "שהוציאנו מאפילה לאורה, משעבוד לגאולה, ונאמר לפניו הללויה", זה מטבע הברכה בליל התקדש חג בפסח. אז מה הברכה? יציאה מגלות לגאולה. בפורים, הגאולה שבו היא לגמרי אחרת. גאולת פורים ענינה, שכאשר אני נמצא בגלות, אני חי את העתיד, והעתיד יש בו גאולה, אז גם עכשיו יש גאולה!

"אכתי עבדי אחשוורוש אנן" אפ"י השתא, וא"כ מהו היום טוב שנקרא פורים? יו"ט של פורים הוא, שאני חי את העתיד בהווה. אם אני חי את העתיד בהווה, אז עכשיו יש לי גאולה. זה לא שהוציאנו מעבדות לחירות, מאפילה לאור גדול, מיגון לשמחה. לא זה המטבע הברכה בפורים. פורים ענינו, שמה שנמצא בעתיד כבר מונח בהווה. הווה, יש לה גבול. העתיד נקרא "נצח

נצחים". זה סוד השחוק.

מצד ההווה שיש לה גבול, נאמר "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" - למה? שחוק דליצנות כפשוטו בודאי שלא, אבל למה לא שחוק דקדושה? כל שחוק הוא מציאות של דבר שמתפשט שאין לה גבול, אז אם נמצאים בעולם של הווה, ולהווה יש גבול. לפיכך "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה". למה בעולם הבא מותר למלא פיו שחוק? כי עולם הבא הוא נצח נצחים, הוא לא בבחינת "אמה עציבה", אלא בבחינת "אמה שוחקת", אז אפשר למלאות פיו שחוק שם, כי זה נצח נצחים ותמיד מתפשט הלאה.

פורים מגלה לנו שאני יכול לתפוס העתיד בהווה. מצד ההווה, הוא יגמר, ומצד העתיד הוא נצח נצחים, וכשבהווה אני חי את העתיד, אז היום אני חי את הנצח. ואז אין שום שעבוד.

כל שחוק דקדושה בהנפש, שחוק שעליו נאמר "משנכנס אדר מרבים בשמחה", לא רק בלב אלא שמתפשט לבחוף - זה שחוק שמגיע מאותו מקום בנפש של העולם שנקרא "נצח נצחים", של "וזכרם לא יסוף מזרעם".

"ימי הפורים אלה לא יעברון מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם", כי זה כח של נפש, כח של מקום של גאולה, שמברר את הנצח בעוד האדם קיים כאן בעולם הזה.

קבלת התורה החדשה בפורים - ע"י השחוק דקדושה הבא מעצמיות הנפש

כשבני ישראל עמדו במעמד הר סיני, "כפה הקב"ה עליהם הר כגיגית, וכו', מכאן מודעה לאורייתא, אמר רבא אעפ"כ הדר קיבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב קיימו מה שקיבלו כבר", כדברי הגמ' הידועים (שבת פח.). מה הקבלה שאנחנו מקבלים בפורים? לשון הפסוק הוא, "תורה חדשה מאיתי תצא" (ישעיה נא:ד), זה תורת הלעתיך לבוא. במעמד הר סיני, קיבלנו את התורה ששייכת לעולם הזה. בפורים קיבלנו את התורה ששייכת לעתיד לבוא.

"להשמיד להרוג ולאבד" - אז מאיפה הקבלת ה"תורה חדשה" חלה? בקבלת התורה הראשונה נאמר, "באימה ביראה ברתת ובזיעה", כלשון הגמ' בשבת. וזה היה בבחינת "אמה עציבה", ואין זה עצבות כפשוטו, אלא עציבה הוא לשון צמצום, וזה היה באימה ביראה ברתת ובזיעה, כמו שנאמר, "זכור היום אשר עמדת בחורב, למען תלמד ליראה אותי כל הימים" (דברים ד), אבל כשהדר קיבלוה בימי אחשוורוש, מתוך אהבת הנס (רש"י במגילה יד.) אז על מה חל הקבלה? לא בתפיסת "אמה עציבה", אלא בתפיסת "אמה שוחקת". הלוחות ראשונים יכולו להשתבר עד כמה שהיה "אמה עציבה", אבל עד כמה שהיה "אמה שוחקת" לעולם לא היו משתברים.

זה סוד קבלת התורה בפורים, שאז "קיימו וקיבלו מה שקיבלו כבר" - כל מה שיש כאן זה קבלה חדשה, ועל מה? על מה שפורים הוא לא בטל. פורים הוא קיים לעתיד לבוא. אז איזה קבלת התורה חלה בפורים? חלה בפורים קבלה על "תורה חדשה מאיתי תצא". איך מקבלים התורה החדשה? "אז ימלא שחוק פיננו" - הקבלת התורה בפורים חלה מתוך שחוק של קדושה.

"אמה שוחקת" בנפש היא בעצם סוד קבלת התורה החדשה. "תורה חדשה מאיתי תצא" אין לנו אותה בגילוי, אבל יש לנו את שורש הקבלה לכך, בפורים.

"כי לא מרבכם בכל העמים, חשק בכם ה', כי אתם המעט" (דברים ז:ז), יש כאן לשון של חשיקה. מהו הלשון הזו של חשיקה? חשק הוא לשון של רצון, חפץ. בבנו של שכם נאמר, "חשקה נפשי בבתכם דינה", ופי' רש"י שזהו לשון חפיצה ורצון. כשקיבלו את התורה בפורים מתוך אהבת הנס, אז קיבלו את התורה לא באופן של כפה עליהם, אלא באופן של רצון וחשיקה. החשק הזה הפך לשחוק. זה סוד השחוק של פורים - חשק שחוק שורשם חד.

כשמקבלים דבר ברצון, אז הוא תמיד רץ הלאה, ואין לה גבול. אבל כשקיבלו אותו באופן של כפה עליהם הר כגיגית, אז ההר שנכפה עליהם יצר גבול, ואי אפשר לצאת מאותו מקום, יש כאן נקודה של גבול. ה"כפה עליהם הר כגיגית" מגלה בנפש מקום של קבלה, של "באימה ביראה ברתת ובזיעה", ומגלה בנפש מיד כבר כח של "מודעה רבה לאורייתא", כדין כל דבר שכופין את האדם שאם ימסור מודעה, שהכפייה איננה כפייה, כי זה "אמה עציבה", והגיע מהמקום של הכפייה, מ"אמה עציבה".

קבלת התורה של פורים שהגיע מ"ברצון קיבלו עליהם", הגיע ממקום של חשק, אז היא יצרה בנפש מקום של שחוק. המקום הזה של השחוק, הוא כמו שבמעמד הר סיני נאמר שהם אמרו "נעשה ונשמע". איפה ה"נעשה ונשמע" שאומרים בפורים? "ימלא אדם פיו שחוק" - זה ה"נעשה ונשמע" שנאמר בפורים. כמו שבקבלת התורה הראשונה היה "נעשה ונשמע"

והיה באופן של כפה עליהם הר כגיגית, בפורים הרי אין כפה עליהם הר כגיגית, יש כאן רק נעשה ונשמע, אבל איפה מתגלה ה"נעשה ונשמע"? המילוי פיו שחוק שמתגלה בפורים, מברר קבלה ממקום חדש, שזה קבלת התורה של פורים.

על מעמד הר סיני נאמר שהיה "באימה ביראה ברתת ובזיעה" (ברכות כב.). אבל מאידך כתיב, "עבדו את ה' בשמחה וגילו ברעדה", ובחז"ל דרשו, "במקום גילה, שם תהא רעדה" (ברכות ל:), ועוד נאמר "אברהם יגל יצחק ירנן" (תפילת מנחה של שבת), יש כאן עדיין אבל רעדה. כשמתגלה קבלת התורה בפורים, זה לא במדריגה של "עבדו את ה' בשמחה", אלא זה מדריגה של "אז ימלא שחוק" - עבדו את ה' בשחוק.

איך שמה מתבטא אופן של קבלת התורה? שיכור הרי פטור מתפילה (ערובין סה). ועי' בהפוסקים דזה רק בשכרותו של לוט), הוא לא יכול להגיד "נעשה ונשמע", דהא "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז.), אז הוא לא יכול להגיד נעשה ונשמע. אז איך הוא מקבל את התורה? הוא מקבל את התורה מהמקום של "ימלא פיו שחוק". ומאיזה שחוק? מ"אמה שחוקת", מ"אז ימלא שחוק מפינו", מהכח של יצחק - "ישחק".

זהו הקבלת התורה שמתגלה בפורים. השחוק שמתגלה בפה בפורים, של "ימלא אדם פיו שחוק", זה שחוק שבא מעומק הקבלת התורה הרצון. משם מגיע עומק השחוק של פורים. זה לא הקבלת התורה בשמחה שבלב, כדברי המהר"ל שהוזכרו בהתחלה, אלא זה קבלת התורה מרצון כל כך חזק שהשמחה שבלב מתפשטת עד השחוק שבפה, שלמעלה מ"נעשה ונשמע".

על קבלת התורה כזו, ברור שאין שום מסירת מודעה. כל מסירת מודעה חלה רק אם הקבלה בא בפה, בעדים. חותם השטר הוא בפה או בכתב, ואז מוסר מודעה לפניכם. אמנם בקבלה שבא ממקום שהשמחה התפשטה עד השחוק שבפה, וכל הקבלה בא ממקום שכולו עצמיות של הנפש - שמה אין מסירת מודעה.

השחוק דקדושה הוא למעלה מבחינת דיבור

הגמ' (חגיגה יב.) אומרת, שבעה רקיעים יש, וא' מהן נקרא "שחקים", ששם טוחנין מן לצדיקים. לשון אחר מבואר בחז"ל (מובא בבעל הטורים), ששם שוחקין מן לצדיקים. מה הענין של שחיקת מן לצדיקים?

בהר סיני מתגלה מדריגה של "פנים בפנים דבר ה' עמכם" (דברים ה:ד). יש כאן דיבור של ה' איתם, והם הקדימו לאותו דיבור בנעשה ונשמע. בפורים מתגלה מהלך אחר של פנים בפנים, שהקב"ה לא מגלה דיבור ואנחנו לא מגלים נעשה ונשמע, אלא מתגלה שחוק.

זה סוד השפע ש"שוחקין מן לצדיקים". המאור פנים שמתגלה בפורים הוא, כמו שאומרים חז"ל "מרדכי בדורו כמשה בדורו" (אסתר רבה ו:ב). משה נתן תורה לישראל והוריד מן לישראל, וגם מרדכי הוריד תורה לישראל והוריד מן לישראל. איך מרדכי הוריד מן לישראל? באופן של "שחקים", ששוחקים מן לצדיקים. בפורים מתגלה קבלת התורה חדשה, ומן חדש. כמו שמשה הוריד תורה והוריד מן, גם מרדכי הוריד תורה והוריד מן, ומאיפה? מ"שחקים", משחוק - משם מרדכי הוריד את הכל.

"כל ליצנותא אסירא, לבר מליצנותא דעבודה זרה" - מדרכי לא כרע ולא השחווה להמן, ומכח מה? כי הוא החיל על המן הכח של ליצנותא דעבודה זרה, ומהליצנות הזו, מהשחוק הזה, נעשה כל הגאולה - כמו שאומרים חז"ל "איש יהודי", שכופר בעבודה זרה" (מגילה יג.).

"אין אסתר מגדת את מולדתה ואת עמה" (אסתר ב:כ). פורים לא בא במהלכי דיבור, אלא במהלך שהפה יתמלא בשחוק, ואז אי אפשר לידבר. הבריאה נבראה בעשרה מאמרות, של "ויאמר אלוקים ויעש" עשרה פעמים. כנגד כך יש העשרת הדברות, כמו שאומרים חז"ל. פורים מגלה את השחוק שממלא את הפה, וזהו האור של קודם שנברא העולם. כשיש שחוק אין דיבור, וכשיש דיבור אין שחוק. פורים הוא "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", כי הפה מלא בשחוק ואז אי אפשר להגיד כלום.

שחוק הפה הוא למעלה ממה שנאמר "לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהילים קיט:פט), שהדבר ה' נמצא בשמים. פורים ממלא את כל הפה שחוק. במעמד הר סיני נאמר שד-י, מה שנאמר בבריאת עולם שד-י, "שאמר לעולמו די" (חגיגה יב.). אבל בפורים מתגלה ה"אמה שחוקת", עוד, עוד, עוד, עוד, כאמה שחוקת - אין שם "די", אלא להיפוך, "כל הפושט יד נותנים לו" (ירושלמי מגילה א:ד ואו"ח סי' תרצד סעיף ג). בפורים אין בחינה של "די", אלא כל הפושט יד נותנים לו, יותר מכפי צרכו. אין שם את הש-די של ה"די", אלא יש עוד, ועוד, ועוד - זהו פורים.

שחוק דקדושה בחודש אדר - חיי עולם הבא כאן בעולם הזה

"ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" - זה עומק גילוי השחוק שבנפש, שמגלה את הנצח נצחים, של המציאות שאין לה גבול, של כח ההתפשטות שלעולם אין לה כילוי, "נצח ישראל לא ישקר" (שמואל א:טז).

כשהשחוק של האדם בימים אלה יבוא לא משחוק שבא מבחוץ, לא כמו השחוק וקלות ראש שמתוך כך אין עומדין להתפלל, אלא מה"אז ימלא שחוק פינו" - אז יזכה האדם לחיות כאן בעולם הזה עם כח של עולם הבא.

יזכה אותנו הבורא שנזכה עוד היום להגאולה השלימה, במהרה בימינו אמן.

- 1] [דע את שמחתך](#)
- 2] [דע את שמחתך - פורים](#)
- 3] [אדר](#)

Featured Image Text:

שמחה ושחוק בחודש אדר

Source: <https://bilvavi.net/shiur/חודשאדרשחוק/דעאתשמחתך-001>

Links

- [1] <https://bilvavi.net/daes.simcha>
[2] <https://bilvavi.net/purim.simcha>
[3] <https://bilvavi.net/chodesh.adar>